

Sak

Fredningspølse Østre Evjei går 54/13
 1/2re Sandsvør, Buskerud

Dok. nr.	Datum	Dokumentets art	Merknader
1	3/10 - 72	Brev Gerd Nilsen → U. O.	5 blad
2	5/5 - 61	Kopi av reg. innberetn.	
3	9/10 - 72	Brev U. O. → Gerd Nilsen	
4	10/10 - 72	Brev Gerd Nilsen - U. O.	2 blad
5	13/11 - 72	Innberetning om befaring T. Løken.	
6	21/11 - 72	Brev fra U. O. - Gerd Nilsen	
7	8/12 - 72	Innberetning, bef. E. Midtelse	
8	15/12 - 72	Brev U. O. - Gerd Nilsen	
9	- u -	Kart-bilag løl ⑧	
10	9/2 - 73	Brev Gerd Nilsen - U. O.	
11	9/3 - 73	_____ u _____	
12	13/3 - u	U. O. til Gerd Nilsen	
13	4/4 - 73	Innberetning Trond Løken	
14	2/4 - 73	Brev Norges Bondelag - U. O.	
15	4/4 - 73	u U. O. - Norges Bondelag	
16	6/9 - 73	Miljøverndept - U. O.	(5 bilag [16 b])
17	10/9 - 73	U. O. - Miljøverndept.	
18	12/10 - 73	Miljøverndept - U. O.	(2 bilag)
19	7/2 - 74	Innberetn om befaring. H. B.	

1

Hostveit 3 oktober 1972.

Til universitetes oldsaksamling,
Fredriks gt. 2,
Oslo.

Med dette vil jeg underrette Universitetes oldsaksamling om at jeg skal begynne å hugge og planere ett skogstykke på min eiendom Østre Evju gr.54. br.nr.3.i Ytre Sandsvær. Da jeg er litt i villrede angående noen gravhauger som visst nok skal ligge i det nevnte område, ville jeg være takknemlig for å høre hvordan dette skal ordnes. Da dette arbeidet skal påbegynnes i høst haster det svært med svar.

Med hilsen

Arvid Ailbert

Hostveit

3640 Skollenborg.

Evju østre av Evju (gnr.54, brnr.3).

Eier: Tore Evju, adr. Hostveit.

Efteløt s., Sandsvør p., Buskerud.

5/5 1961 v/E.Skjelsvik

I

Høyt og fritt på en skogbevokst sandmo, som faller bratt av mot V,S og Ø og ved Ø-foten av "Børjar'n" på Høgdebø (se under 54;2) ca. 300 m NNV for herredshuset (tidligere ysteri)

på den gamle bygdeveis Ø-side og i kanten av skogen og moen

1. temmelig klart markert, gressbevokst rundhaug.

På Ø-siden tydelig grøft. I S noe uregelmessig på grunn av en jordbarke. Svakt søkk i toppen.

D. $13\frac{1}{2}$ m, h. $\frac{3}{4}$ m.

I skogen ca. 10 m NV for 1. og inntil Ø-kanten av den gamle bygdeveien

2. ditto haug, klart markert, toppet. Haugens V-kant sneiet av veien. Svakt søkk i toppen.

D. 21 m, h. ca. 3 m.

Kant i kant og Ø for 2.

3. ditto haug. Toppet noe avflatet. D. 17 m, h. på S-siden der terrenget skråner, 3, på N-siden $1\frac{1}{2}$ m.

1 m Ø for 3.

4. ditto haug. Urørt. D. 6 m, h. 0.30 m.

70 m NNV for 2. og 5 m Ø for veien

5. ditto haug, men uklart markert mot V. Noe avflatet. D. ca. 9 m, h. $\frac{1}{2}$ m.

1 m Ø for 5.

6. ditto haug, klart markert. N- og Ø-siden med dyp grøft. Toppet. Lite krater i toppen.

D. 13 m, h. $1\frac{1}{2}$ m.

10 m Ø for 6.

7. ditto haug, litt uklart markert. Dypt krater i toppen. D. 10 m, h. 1.40 m.

Ø for haug 7. spor av gamle sandgroper.

5 m N for 6.

8. ditto haug. Vidt, dypt krater i toppen. Langaktig søkk i S-siden. Søkk i Ø-siden.

D. $17\frac{1}{2}$ m, h. $1\frac{3}{4}$ m

Evju østre av Evju (54;3), Sandsv., Busk. (forts.)

Inntil veiens Ø-kant 25 m NV for 5.

9. ditto haug, markert med grøft unntatt mot V, der den er sneiet av veien. Urørt?

D. 10 m, h. 1.7 m.

4 m NV for 9.

10. ditto haug, markert med grøft unntatt i V, der haugen er overskåret av veien. Dypt krater i toppen.

D. 7 m, h. 1 m.

15 m N for 10. og 1 m Ø for veien

11. ditto haug, markert med grøft. Urørt? N-snippen på Gunnes (55;1). D. 15 m, h. 1½ m.

= N.Nicolaysen: Ab. 1895 s. 32, nr. 1? (Kull, brente bein)

3 m SØ for 11.

12. ditto haug, markert med grøft. Urørt?

D. 13 m, h. 1.25 m.

= N.Nicolaysen: Ab. 1895 s. 32 f. nr. 3? (Kull)

1 m Ø for 11. og kant i kant og N for 12.

13. ditto haug, markert med dyp grøft. Toppen litt avflatet. D. 15 m, h. 1½ m.

= N.Nicolaysen: Ab. 1895 s. 32 nr. 2 ? (Kull)

2 m Ø for 12. og 2 m SØ for 13.

14. ditto haug med ditto markering. I toppen ett større og ett mindre krater, dype. 2-3 søkk i Ø-kanten.

D. 15m, h. 2 m.

= N.Nicolaysen: Ab. 1895 s. 33 nr. 4 ?? (C.17904;eja).

Kant i kant og SØ for 14.

15. ditto haug, markert med grøft. I toppen 2 langaktige forsenkninger. D. 9 m, h. 1½ m.

= N.Nicolaysen: Ab.1895 s. 34 nr. 11 ? (kull, brente bein)

5 m Ø for 14. og kant i kant og ØNØ for 15.

16. ditto haug, markert med grøft. Dypt, vidt krater i toppen. D. 10 m, h. 1.25 m.

2 m N for 8. og kant i kant og Ø for 16.

17. ditto haug. Toppen noe avflatet. Søkk i V-siden.

D. 17 m, h. 2 m.

= N.Nicolaysen: Ab.1895 s. 34, nr.10 ? (kull, brente bein).

Kant i kant og N for 14.

18. ditto haug, markert med grøft. Toppen noe avflatet.
D. $11\frac{1}{2}$ m, h. 1 m.

= N. Nicolaysen: Ab. 1895 s. 33, nr. 5 ? (kull, brente bein).

4 m NNØ for 14. og kant i kant og Ø for 18.

19. ditto haug. Dypt krater i toppen. D. 8 m, h. $1\frac{1}{2}$ m.

1 m NØ for 19

20. ditto haug. Noe uklart markert mot SV. Synes urørt.
D. 8 m, h. $\frac{1}{2}$ m.

På brinken mot Ø kant i kant og N for 17. og kant i kant og Ø for 20.

21. ditto haug. I toppen 2 søkk. D. 11 m, h. 1 m.

Omkranset av 16, 17, 19, 20 og 21

22. ditto haug, markert med grøft. Dypt, vidt krater i toppen. D. 7 m, h. $\frac{1}{2}$ m.

På brinken kant i kant og N for 20. og kant i kant og NV for 21.

23. ditto haug. Søkk i toppen. D. 7 m, h. $\frac{3}{4}$ m.

På brinken 10 m NØ for 18. og kant i kant og V for 23.

24. ditto haug. Svakt søkk i toppen. D. 6 m, h. $\frac{1}{2}$ m.

Haugene 20-24 er muligens identiske med N. Nicolaysen: Ab. 1895 s. 33 f. nr. 6-9 (nr. 6: C. 17906, eja; nr. 7, kull brente bein; nr. 8 Kull, brente bein; nr. 9, kull, brente bein).

På NØ-brinken 45 m NØ for 7.

34. ditto haug. Grop i toppen. D. 6 m, h. $\frac{1}{2}$ m.

Haugen N. Nicolaysen: Ab. 1895 s. 34 nr. 12 (C. 17907) lar seg ikke lenger identifisere.

Et par kullmiler ligger mellom nedre (haug 1-4) ^{og} øvre felt. (haugene 5-24 samt 34).

II

På V-siden av den gamle bygdeveien inntil veiens V-side 5 m SV for 10.

25. ditto haug, markert med grøft. Toppet. Dypt krater i toppen. D. 14 m, h. $1\frac{3}{4}$ m.

4 m Ø for brinken og 4 m V for 25.

26. ditto haug. Dypt krater i toppen. D. 9 m, h. 1.6 m.

Evju østre av Evju (54;3)Sandsv., Busk. (forts.)

3 m SV for 25. og 8 m S for 26.

27. ditto haug, markert med grøft opptil 3 m bred. 2 svære krater i toppen. D. 14 m, h. (nuv.) 1 3/4 m.

På V-kanten av brinken 13 m SV for 27.

28. ditto haug. Midtpartiet helt utrotet. D. 11 m, h. 1 1/2 m.

5 m SV for veien, 10 m SV for 9. kant i kant og SSØ for 25. og kant i kant og Ø for 27.

29. ditto haug. Lite krater i toppen. D. 14 m, h. 1 3/4 m.

Inntil veikanten 4 m ØSØ for 29.

30. ditto haug. N-kanten sneiet av veien. Dypt vidt krater i toppen. D. 15 m, h. 1 3/4 m.

I uthugget skog på S-brinken 60 m S for 30.

31. ditto haug. Toppet. Midten helt utrotet. D. 15 m, h. 1 3/4 m.

På brinken, 3 m SØ for 31. haug.

32. ditto Dypt krater i toppen. D. 21 m, h. 2 m.

På brinken i skogen kant i kant og SØ for 32. og 5 m VSV for 2. inntil veikanten

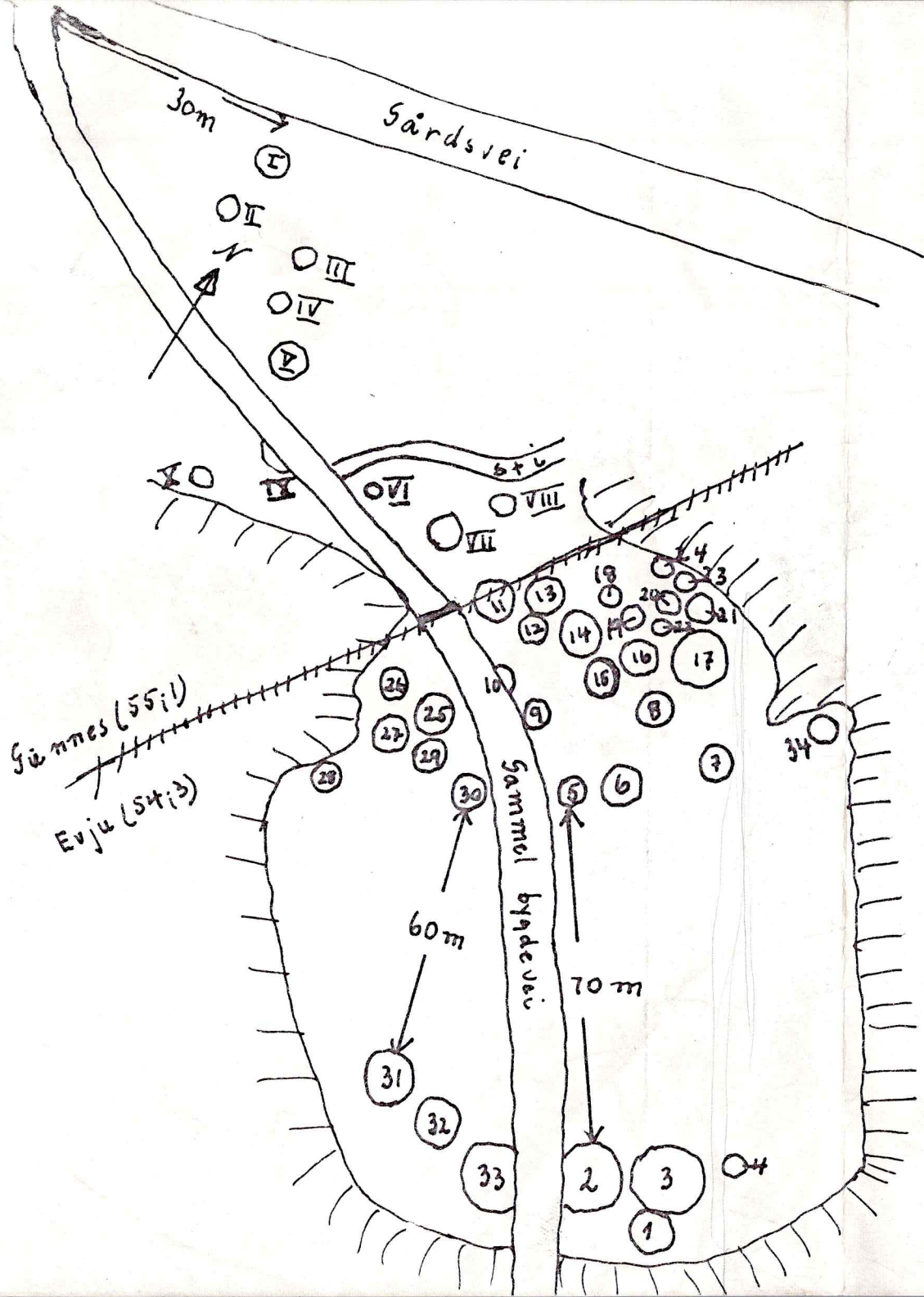
33. ditto haug. Søkk i toppen. D. 23 m, h. 3 m.

= N.Nicolaysen: Ab. 1895 s. 32.

I Ab. 1872 s. 127 er feltet oppført som beliggende på Gunnes (55;1). Men i Ab. 1892 s. 132 er feilen rettet.

Feltet fortsetter imidlertid på Gunnes.

Se under denne gård samt skisse.

Gravfelt på

Evju (54:3) og Gunnnes (55:1)

Efteløt s., Sandsvæer p., Buskerud

Skisse

1960 v/ S. Mandt.

1961 v/ B. Myhre.

Tegnforkl.:

|||| - skråning.

- gjerde.

9.oktober 1972.

AEC/VM

Fr. Gerd Nilsen
Hostveit
3640 Skollenborg.

Universitetets Oldsaksamling har mottatt Deres brev av 3.d.m. På Østre Evju, gnr. 54 kjennes et gravfelt på tilsammen 32 hauger. Feltet fortsetter på nabogården Gunnes. Det fremgår ikke klart om det er dette gravfeltet De sikter til. Som De vel kjenner til er alle fornminner fredet ved lov, og gravfeltet på Evju vil derfor ganske sikkert gripe inn i Deres nydyrkningsplaner.

I løpet av uken 16. - 21.oktober skal jeg på en be-
faring til Sandsvar, og jeg vil da oppsøke Dem, slik at vi
kan se på problemene sammen.

./.
For ordens skyld vedlegges et eksemplar av Lov om
fornminne.

Med hilsen

Arne Emil Christensen jr.

4

Hostveit 10 oktober 1972.

Universitetets Oldsaksamling, v/ Arne Emil Christensen jr.
Frederiks Gate 2,
Oslo I.

Jeg takker for Deres svar av 9. okt. 1972.
Det er riktig at disse gravhauger ligger på det området
som skal nydyrkes. Blandt mine papirer kan jeg ikke finne
noe kart, og heller ingen annen fortegnelse over dette
gravfeltet, og jeg må bekjenne at jeg var uvitende om
det store antall hauger.

Da jeg arbeider på Kongsberg hver dag må jeg be Dem
være vennlig å ringe meg dagen i forveien ellers treffer
De meg ikke hjemme. Tlf. Efteløt 543. etter kl. 16.

Med hilsen

Gerd Nilsen

Hostveit

3640 Skollenborg.

Gerd Nilsen

Østre Evju, gnr. 54, brnr. 3, Efteløt s., Sandsvær p.
Kongsberg k., Buskerud.

Eier: Gerd Nilsen, 3640 Skollenborg.

Undertegnede var på befaring på gården den 12/11 72 der eieren i brev av 3/10 72 hadde underrettet Oldsaksamlingen om at det "visst nok" skulle finnes noen gravhauger på et skogbevokst område. Dette skulle planeres og legges ut til åker. I den forbindelse ville eieren vite hvordan en skulle forholde seg.

Skogstykket, som med bratte kanter faller av mot dyrket mark i Ø, S og V, er på ca. 100 mål. På toppflaten, som er en gammel elveterrasse, ligger det 34 gravhauger på Østre Evju's grunn og 10 hauger på nabogården Gunnes' grunn. Haugene på Østre Evju varierer fra 6-23 m i diameter og fra 1/2 til 3 m høye. Feltet er delt i 2 deler:

1. Sørligst: 7 hauger hvorav de 6 er fra 13 1/2 til 23 m i diam. Haugene ligger på rekke langsmed S-brinken på terrassen, trukket noe tilbake fra nåværende jordekant.
2. Ca. 60-70 m nord for disse ligger resten av feltet. Haugene er her gjennomgående mindre opptil 17 m i diam. og en rekke er størrelsen 13-15 m i diam. De fleste av haugene i denne delen av feltet har store kratere og er utgravd av Nicolaysen i 1895.

Eieren fremhevet meget sterkt at området var det eneste på gården som var egnet til nydyrking og at det store areal ville bety en vesentlig økning av innmarken. Dessuten at en ved å bruke massefrande terrassen kunne planere ut for bratte eksisterende jorder. Eieren og eieren på nabogården Gunnes fordømte i sterke ordelag at tidligere utgravde eller plyndrede hauger var fredet og kunne båndlegge bruken av en gårds arealer på en slik måte at næringsgrunlaget kunne bli ødelagt. Videre ble det hevdet at haugene var tomme, det hadde man sett ved hauger utgravet av fagfolk såvel som ikke sakkyndige. Gravhauger som et bevaringsverdig element i kulturlandskapet hadde man ingen forståelse for når det gikk på bekostning av næringsinteresser.

Østre Evju, gnr. 54, brnr. 3, Efteløt s., Sandsvær p.
Kongsberg k., Buskerud.

Etter undertegnedes mening er det et meget pent felt som er godt bevart og ligger fint til på elveterrassen, og en bør derfor ikke heve fredningen. Det ville forøvrig være en økonomisk umulighet å gjennomføre en utgravning.

Det ble foreslått av nabobonden at en kanskje kunne frigjøre de 7 sørligste haugene (jfr. skisse) slik at en kunne få dyrket en stor del av området. Dette kan vel heller ikke godtas. Haugene her er de største, best bevarte og tidligere ikke utgravd. Dessuten vil en gravning være en langvarig og svært kostbar affære.

Området mellom de to delene av feltet er ut fra jordbruksmessige hensyn ikke aktuelt å dyrke, uten i sammenheng med en større del av skogstykket. Da haugene ligger i god avstand fra dyrket mark kunne en kanskje foreslå, hvis en ønsket å møte grunneieren et stykke på vei, at en opparbeidet jorder helt inn mot kanten av begrensningsslinjen for feltet. Eventuelt kunne haugene 4 og 34 (begge 6 m i diam) frigis mot at eieren bekostet utgravningen. Derved ville en kunne få et nydyrkningsareal på 30-40 mål. Forut for en slik ordning måtte en foreta en bedre kartlegging av området og stikke ut grenser for dyrkning. Ulempene med en slik ordning vil være at man ødelegger det naturmiljø som gravfeltet ligger i.

Det ble bedt om svar så hurtig som mulig da det gjelder å få godkjent søknad om stønad til planeringsarbeider før 15/12 72, på grunn av de endringer som da vil finne sted.

Eieren ga uttrykk for at personer med besluttende myndighet måtte komme på befaring før en endelig avgjørelse kunne tas av Oldsaksamlingen.

Oslo, 12. november 1972

Trond Løken
Trond Løken

Notat.

56

Ad. fredningsaker på Hørtvedt søndre og Evju østre, Eftelet, Sandsvær, Buskerud.

På grunn av at eieren Gerd Nilson på Østre Evju mistet mannen ved en gårdsbrann for endel år siden så står bygdefolket helt på hennes side i bestrebelsene i å utvide jordveien. For at folkemeningen ikke skal vendes for mye mot fortidsminner og Universitetets Oldsaksamling bør en nå ikke holde for steilt på fredningslovens bestemmelser. Hvis en derfor ser de to saker i sammenheng og hever fredningen av de to haugene på Hørtvedt samtidig som en viser stor forståelse for nydyrkningsplanene på Evju uten at en hever fredningen av haugene her (eventuelt nr. 4 og 34) så skulle det være mulig å opprettholde et brukbart forhold mellom befolkningen i Sandsvær og Universitetets Oldsaksamling.

Oslo, 12. november 1972

Trond Løken
Trond Løken.

6

21. november 1972.

AEC/EN

Fru Gerd Nilsen,
Hostveit,
3640 SKOLLENBORG.

Søknad om opphevelse av fredning på fornminner på Østre Evju
(gnr. 54/3) Sandsvær, Buskerud.

Vi viser til befaring ved Oldsaksamlingens representant,
Trond Løken den 12/11 - 72.

Gravfeltet ble registrert i 1961. Rekommandert brev med
gjenpart av registreringsberetningen ble sendt herfra den 8/11-
62, og tilleggsopplysninger ble sendt i brev av 30/11 - 65.

Gravfeltet er ett av de fineste som er bevart i Lågendalen,
og Oldsaksamlingen finner derfor ikke å kunne heve fredningen
av fornminnene.

Konservator Arne Emil Christensen, som er museets ansvars-
havende i Buskerud fylke, er bortreist til 15/12 d.å., men
siden De ønsker det vil Oldsaksamlingen likevel forsøke å
foreta en ny befaring på stedet før den tid. Dersom det skulle
bli for sterkt snøfall vil det imidlertid ha liten hensikt å
foreta denne befaringen, og saken må i tilfelle utstå til våren.

Det eneste Oldsaksamlingen kan gjøre er å foreta en av-
grensning av gravfeltet, for å markere hvor nær fornminnene en
eventuell nydyrkning kan drives uten at gravfeltet blir skadet.

Vi håper det vil være mulig å finne frem til en løsning
som begge parter kan akseptere.

Vi vil varsle Dem på forhånd dersom det blir mulig å finne
en dag for befaring.

Med vennlig hilsen

Arne Skjølvold

I N N B E R E T N I N G

om befaring til Østre Evju, 54/3, Efteløt s.,
Sandsvær p., Buskerud.

I forbindelse med planer om nydyrking i området for det registrerte gravfeltet på gården (se registreringer, tidligere brev og innberetning v/Trond Løken) foretok undertegnede og underbestyrer Arne Skjølsvold en befaring hit 6/12-1972.

Det ble overfor grunneieren, fru Gerd Nilsen, hennes sønn og naboen, eieren av gården Gunnes (55/1), kraftig understreket at det ikke ville komme på tale å friggi gravfeltet, verken de sydlige hauger eller hovedfeltet 60-70 m lenger nord, for nydyrking. Gravfeltet må anses som svært fint og i høy grad verneverdig. Feltets betydning både lokalt og nasjonalt ble fremhevet. Videre ble ønsket om i størst mulig utstrekning å bevare feltene i kulturlandskapet påpekt.

Det ble imidlertid gjort en avtale om at området mellom de to delene av gravfeltet antagelig kunne frigis for dyrking. Området er tegnet inn på skissen over gravfeltet.

Dette området er ganske flatt, og det vil ikke bli nødvendig å senke terrenget her. Bare mot Ø vil en måtte skrå ned platåkanten en del. Det ble imidlertid gjort oppmerksom på at det ikke må lages bratte skrenter mot gravfeltet, men at kantene får slake skråninger. Et tidligere lite grustak i ØSØ-hjørnet av den nordlige delen av gravfeltet kan trolig jevnes ut, slik at det ikke vil skjemme gravfeltet.

Midt på den mulige dyrkingsflaten (antydnet på skissen) ligger det en noe uregelmessig forhøyning, som kan være en ødelagt gravhaug. Denne må i tilfelle dyrking utgraves. Grav 4 og grav 34 kunne muligens også utgraves, men trolig kan dette også unngås.

En kan ikke se bort fra at det ligger flatmarksgraver eller andre, ikke synlige fortidsminner i det antydede dyrkningsområde. Østligst på området var det dessuten en rektangulær forhøyning med grøfter omkring, som kan være en tuft etter senere bebyggelse. Ellers virker det som om området tidligere kan ha vært dyrket.

Det ble avtalt med grunneieren at hun våren 1973, i god tid før en setter i gang dyrkingen med maskiner, melder fra til Oldsaksamlingen, slik at en representant herfra kan være til stede for å kontrollere området når dette blir avtorvet. Området må merkes før arbeidet begynner. En vil få kontrollert om det finnes ikke-synlige fornminner i området. Dessuten må en da undersøke den nevnte mulige gravhaugen. Til dette skulle en kunne få hjelp av gårdeierens sønn, eventuelt med maskinhjelp. Skogen i det aktuelle dyrkningsområdet vil bli hugget i vinter.

Under befaringen ble det antydnet at det senere kanskje kunne bli innkjøpt og satt i stand. En åker mellom de to deler av feltet vil ikke nødvendigvis skjemme fornminnene.

Oslo, 8. desember 1972.

Egil Mikkelsen

8

EM/VM

15. desember 1972.

Fru Gerð Nilsen
Hostveit
3640 Skollenborg.

Nydyrking ved gravfeltet på Østre Evju, Sandsvær, Buskerud.

Vi viser til vår befaring 6/12-1972. Vi vil her i skriftlig form gjenta noe av det vi kom fram til.

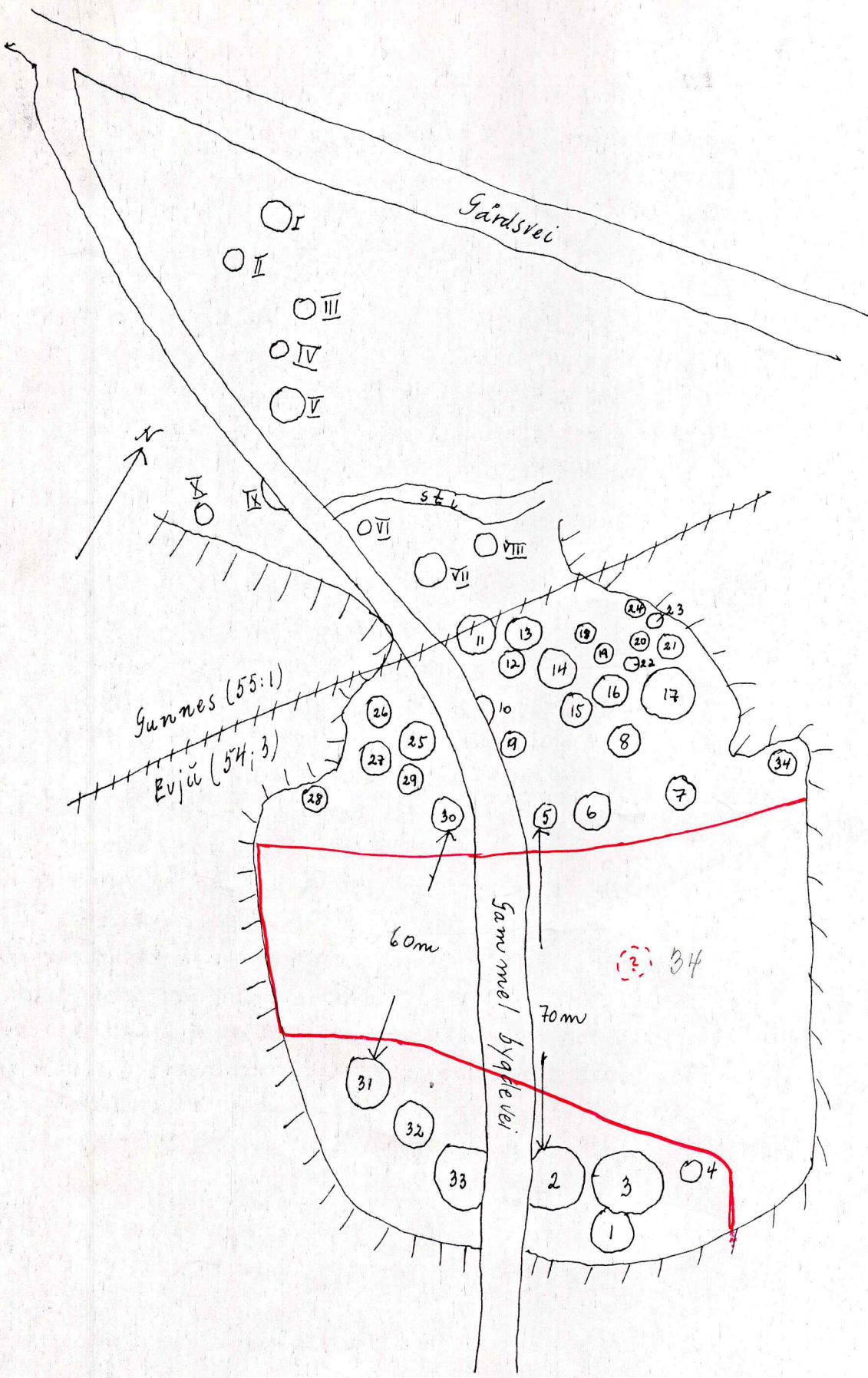
Området der det forekommer gravhauger vil ikke bli tillatt oppdyrket. Derimot vil området mellom de to delene av gravfeltet tillates brukt som åker, under forutsetning av at det ikke kommer for dagen fornminner under flat mark ved avtorvingen. Dette området er antydnet på den skisse vi legger ved.

Vi ber om at De melder fra i god tid før arbeidet med maskinene begynner. En representant fra Oldsaksamlingen vil da komme og være til stede. Han vil merke opp det området som kan dyrkes, og han vil følge med i arbeidet når området blir avtorvet, for å se om det skulle forekomme fornminner under flat mark. Dessuten vil haugen midt i området, som kan være en gravhaug, måtte undersøkes. Vi regner med at dere vil kunne delta i arbeidet, slik at vi kan spare en del arbeidsomkostninger.

Vi håper dette kan være en brukbar overenskomst for begge parter.

Arne Skjølsvold

Egil Mikkelsen

GRAVFELT PÅ EVJU(54:3) OG GUNNES (55:1), EFTENØFT S, SANDSVÆR P., BUSKERUD
 SKISSE 1960 V/ G. MANDT, 1961 V/ B. MYHRE

- TEGNTØRKLARING:
- //// - SKRÅNING
 - ### - GJERDE

Universitetets oldsaksamling
Fredriks gt. 2
Oslo 1

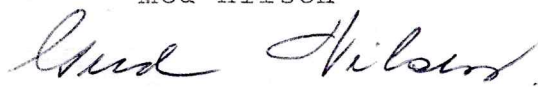
Ang. nydyrking på Östre Evju, Sandsvær, Buskerud.

Det vises til Deres brev av 15/12 - 1972 angående ovennevnte sak.

Vi har nå snauhogget en vesentlig del av nydyrkingsfeltet, og det er lettere å se hvordan feltet vil se ut etter oppdyrkingen. Gravhaugene 1-4 og 31-33 blir liggende inne på det nydyrkede området. Hvis ikke dette areal kan oppdyrkes, vil det i tillegg til en reduksjon i arealet bety en langt dårligere arrondering på feltet. Dette vil føre til driftsmessige ulemper, og en vil også få en uheldig skyggevirkning når skogen igjen vokser til. De øvrige gravhauger ligger inntil nabogrensen. Arronderingsmessig har ikke dette areal særlig betydning, men det vil føre til en reduksjon i dyrkingareal.

Jeg foreslår derfor at området med gravhaugene 1-4 og 31-33 blir oppdyrket, mens det øvrige område med gravhauger ikke tas med i dyrkingsplanen. Det alt vesentlige av gravhaugene vil på denne måten kunne bevares. Jeg håper dette er en løsning som kan aksepteres av oldsaksamlingen.

Med hilsen

Gerd Nilsen.

Ma

3640 Skollenborg, 9 mars 1973.

Universitetets oldsaksamling

Fredriks gt. 2

Oslo 1

Da jeg ikke har fått svar fra Universitetets oldsaksamling på mitt brev av 9 ende feb. d. å. sender jeg hermed kopi av dette brev.

Jeg går ut fra at brevet er kommet vekk, og jeg håper nå på en rask reaksjon fra Deres side.

Det er vårilig og fint her hos oss, så det er ingen vansker med befarings.

Med hilsen

Gerd Nilsen

Gerd Nilsen.

11 b

3640 Skollenborg. 9/2-1973.

Universitetets oldsaksamling
Fredriks gt. 2

Oslo 1

Ang. nydyrking på Østre Evju, Sandsvær, Buskerud.

Det vises til Deres brev av 15/12-1972 angående ovennevnte sak.

Vi har nå snauhogget en vesentlig del av nydyrkingsfeltet, og det er lettere å se hvordan feltet vil se ut etter oppdyrkingen. Gravhaugene 1-4 og 31-33 blir liggende inne på det nydyrkede området. Hvis ikke dette areal kan oppdyrkes, vil det i tillegg til en reduksjon i arealet bety en langt dårligere arrondering på feltet. Dette vil føre til driftsmessige ulemper, og en vil også få en uheldig skyggevirkning når skogen igjen vokser til. De øvrige gravhauger ligger inntil nabogrensen. Arronderingsmessig har ikke dette areal særlig betydning, men det vil føre til en reduksjon i dyrkingsareal.

Jeg foreslår derfor at området med gravhaugene 1-4 og 31-33 blir oppdyrket, mens det øvrige området med gravhauger ikke tas med i dyrkingsplanen. Det vesentlige av gravhaugene vil på denne måten kunne bevares. Jeg håper dette er en løsning som kan aksepteres av oldsaksamlingen.

Med hilsen

Gerd Nilsen

Gerd Nilsen.

PK

13.mars 1973.

AEC/VM

Fru Gerd Nilsen
Hostveit
3640 Skollenborg.

Nydyrking på Østre Evju, Sandsvær, Buskerud.

Universitetets Oldsaksamling har mottatt Deres brev av 9/2 og 9/3.

73
Som det fremgår av konferansen ved befaringen 6/12 og vårt brev av 15/12 f.å. kan Universitetets Oldsaksamling ikke tillate at området med gravhaugene dyrkes opp. Deres forslag om at området med haugene 1 - 4 og 31 - 30 tas med i nydyrkningsplanen kan derfor ikke aksepteres.

I løpet av uken 19 - 25.mars vil en representant for Universitetets Oldsaksamling foreta en befaring, der grensene for gravfeltet kan merkes av i marken. Vi vil ta telefonkontakt for nærmere avtale av tidspunkt.

Med hilsen

Arne Skjølvold

Arne Emil Christensen jr.

I N N B E R E T N I N G

om befaring på Østre Evju, gnr. 54, bnr. 3, Efteløt s., Sandsvær p., Buskerud.

Undertegnede var mandag 26/3-1973 på befaring på Gerd Nielsens eiendom Østre Evju for å merke av grensene for gravfeltene. Under en lengere samtale om fortidsminner og Lov om fortidsminner bebudet fru Nielsen at man ville søke om erstatning for de fredete områder som ikke kunne oppdyrkes.

Gravfeltenes begrensninglinjer ble markert med 1,5 m høye pæler plassert ~~næ~~ ca. 3 m ut fra haugfot på følgende steder (jfr. kartskisse av B. Myhre):

- 3 m sør for haugene 28, 30, 6, 7,
- 3 m nord for haugene 31, 32, 33, 2, 3,
- 3 m nordøst for haug 4,
- 3 m sør for haug 1,
- 3 m sør for haug 31.

Mot sør gikk haug 33 jevnt over i det mot sør hellende terreng, og en pæl ble her satt opp slik at den i hvert fall sto utenfor haugfoten, men avstanden fra denne er det vanskelig å si noe sikkert om.

Gerd Nielsens sønn, som skal overta driften av gården, var med ved oppsettingen av alle pælene. Etter oppsettingen ble nesten alle pælene fotografert i forhold til den haug de sto ut for.

Det ble avtalt med fru Nielsen at hun i god tid skulle varsle når bulldoser skulle begynne planeringsarbeidet, for at en fra Oldsaksamlingen kunne være til stede og bringe på det rene karakteren av den mulige gravhaug midt på toppflaten, samt for å kontrollere om det finnes ikke synlige fortidsminner i området.

Oslo, 4.april 1973.

Trond Løken
Trond Løken

Gravfeltet på Evju 54/3, Efteløts, Sandsvær p. Buskerud.
Foto tatt 26/3 - 73.

1 Fra venstre haugene 3, 2, 33. Fra NNØ. N for haugene sees de tre merke pøler.

2 Haug 2 fra Ø. Til venstre i bildet endel av haug 3. I forgrunnen til venstre merkepølen 3 m NØ for haug 4

3 Pæl 3 m s for hang 7 (sees til højre i billedet, med stor furu) Fra Ø

4 Pæl 3 m s for hang 6 (til højre i billedet) Fra Ø

5 Pæl 3 m S for hang 30. Fra SØ

6 Pæl 3 m S for hang 28 (til venstre i billedet) Fra SSV.

7 Pæl 3 m N for hang 31. (til høyre i bildet) Mange smågraner skjuler haugen. Fra NV.

8 Pæl S for hang 33. Fra V.

9 Pælene N for haugene 32 og 33. Haug 2 i bakgrunnen. Haug 32 i buskene til høyre. Haug 33 skimtes så vidt bak granbuskene. Fra NV

10 Pælene N for haugene 33 og 2. No 33 foran til høyre. Pælen N for haug 3 kan såvidt sees. Fra V.

12 Hauge 31-33 og 2-3 sett fra S.

NORGES BONDELAC

SERVICEKONTORET

SENTRALBORD 443860

OSLO 2, den 2. april 1973.
INKOGNITOGT. 16

Bankgiro ~~0734133~~ Postgiro 12214
8101.05.12891

KL/GE

Universitetets Oldsaksamling,
Fredriksgt. 2,
O S L O 1.

Forninner på Østre Evju, gnr. 54, bnr. 3 i Sandsvær.

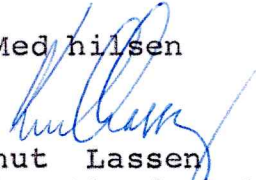
Fru Gerd Nilsen har henvendt seg hit med anmodning om juridisk bistand i forbindelse med den korrespondanse som har vært ført mellom Oldsakssamlingen og henne.

Etter Lov nr. 3 av 29. juni 1951 om Forninner - § 5 - vil fru Nilsen ha krav på erstatning for den del av eiendommen som - etter Oldsakssamlingens pålegg - er fredet. Erstatningen skal etter Forninnelovens § 7 fastsettes etter avtale eller skjønn. I den utstrekning Oldsakssamlingen finner grunnlag for å drøfte en avtale om erstatning, står jeg til disposisjon. Hvis ikke Oldsakssamlingen er interessert i å søke og nå frem til en minnelig ordning med fru Nilsen, tør jeg be om at det tas skritt til, så snart som mulig, å få påstevnet skjønn.

I Deres brev av 21. november 1972 er det nevnt at det foreligger en registreringsberetning over gravfeltet, og det er dessuten vist til noen tilleggsopplysninger som ble sendt i brev av 30. november 1965. Jeg vil gjerne ha kopi av disse dokumenter, idet fru Nilsen ikke er i besiddelse av dem.

Under henvisning til foranstående ber jeg om Deres underretning.

Med hilsen

Knut Lassen
Høyesterettsadvokat.

CG

4. april 1973.

AEC/EW.

Norges Bondelag,
Inkognitogt. 16,
O s l o 2.

Fornminner på Østre Evju, gnr. 54/3 Sandsvær
Deres brev av 2/3-73, ref. KL/GE.

Den fredning av fornminnene som foreligger er den generelle fredning etter § 1. For denne har grunneier ikke krav på erstatning. I dette tilfelle har Universitetets Oldsaksamling avslått å oppheve fredningen etter § 1, ikke "krevet spesielle tiltak til vern om fornminnet". Registreringsberetning og brev av 30/11-65 følger vedlagt i kopi.

Arne Skjølsvold.

Arne Emil Christensen.

16

DET KONGELIGE MILJØVERNDEPARTEMENT

KONTOR: MYNTGT. 2 - TLF. 11 90 90 - RIKSTELEFONER OG FJERNVALG TLF. (02) 41 79 00
POSTADRESSE: OSLO-DEP, OSLO 1

Universitetets Oldsaksamling
Fredriksgt. 2
OSLO 1

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

Dato

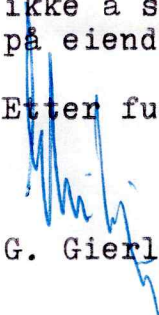
3013/73 N Gie/BJ

6.9.73

FORNMINNER PÅ ØSTRE EVJU, GNR. 54 BNR. 3 I SANDSVÆR,
BUSKERUD

./.
En tillater seg vedlagt å oversende til uttalelse brev
av 22. juni 1973 med vedlegg fra Norges Bondelag hvor
Bondelaget på vegne av eieren av ovennevnte eiendom,
Gerd Nilsen, klager over avgjørelsen av Universitetets
Oldsaksamling om ikke å samtykke i at gravhaugene nr.
1 - 4 og 31 - 33 på eiendommen planeres.

Etter fullmakt

G. Gierløff

Åsmund Storhaug

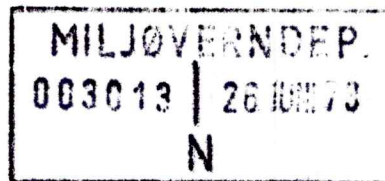
OSLO 2, den 22. juni 1973.

INKOGNITOGT. 16

Bankgiro 6754/139 — Postgiro 12214

KL/GE

Det Kgl. Miljøverndepartement,
Oslo-Dep.,
O S L O 1.

Lov nr. 3 av 29. juni 1951 om fornminne. -
Fru Gerð Nilsen, Skollenborg.

Fru Gerð Nilsen er eier av gården Østre Evju i Sandsvær. Hennes mann omkom i 1968 under en tragisk brann i gårdens uthusbygning. Siden den tid har fru Nilsen og hennes sønn, som nu er 19 år, drevet gården alene.

På gården finnes det et større gravfelt - se vedlagte skisse. Gården er velegnet til korndyrking, som er vesentlig mindre arbeidskrevende enn dyrehold, og fru Nilsen vil gjerne gå over til å satse på korn. I den forbindelse har det vært en del korrespondanse mellom henne og Universitetets Oldsaksamling, fordi gravhaugene representerer en vesentlig hindring for omlegging til korndyrking.

Oldsaksamlingen har kunnet akseptere at området mellom de to felter med gravhauger kan dyrkes opp, men har motsatt seg at en eneste av gravhaugene blir planert ut.

Fru Nilsen har søkt om tillatelse til å planere ut gravhaugene nr. 1 - 4 og nr. 31 - 33, slik at også den søndre enden av jordet kan dyrkes opp, mens hun er innforstått med at hovedfeltet av gravhaugene i jordets nordre ende ikke blir rørt.

Jeg vedlegger i denne forbindelse fotostatkopi av Oldsaksamlingens brev av 21. november og 15. desember 1972 samt 13. mars 1973. Departementet vil av denne korrespondanse se at Oldsaksamlingen har unnlatt å gjøre fru Nilsen oppmerksom på klagefristen på 6 uker i Fornminnelovens § 5, og jeg forutsetter at Departementet ikke vil henge seg i denne formelle detalj.

166

Av andre momenter av betydning for fru Nilsens klage nevner jeg at feltet med gravhauger ligger temmelig avsides og er lite kjent utenfor vitenskapsmennenes rekker.

Jeg nevner også at det som bekjent foreligger en Høyesterettsdom i Rt. 1963/146 som fastslår at en grunneier ikke har krav på erstatning for den generelle fredning i medhold av Fornminnelovens § 1. Den eneste måten fru Nilsen kan skaffes en slags kompensasjon på, er at Departementet tar hennes klage til følge og samtykker i planering av gravhaugene nr. 1 - 4 og 31 - 33.

Jeg nevner til slutt at hele arealet der gravhaugene ligger, er på ca. 23 da.

Jeg er takknemlig for en snarlig behandling av saken.

Med hilsen

Knut Lassen
Høyesterettsadvokat.

SENTRALBORD:

930070

AEC/VM

OSLO. 13.mars 1973.

166

Fru Gerd Nilsen
Hostveit
3640 Skollenborg.

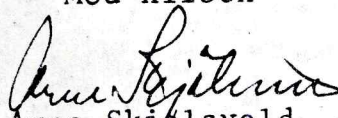
Nydyrking på Østre Evju, Sandsvær, Buskerud.

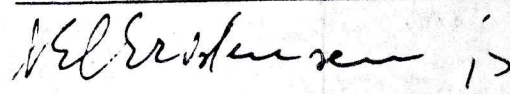
Universitetets Oldsaksamling har mottatt Deres brev av 9/2 og 9/3.

Som det fremgår av konferansen ved befaringen 6/12 og vårt brev av 15/12 f.å. kan Universitetets Oldsaksamling ikke tillate at området med gravhaugene dyrkes opp. Deres forslag om at området med haugene 1 - 4 og 31 - 30 tas med i nydyrkningsplanen kan derfor ikke aksepteres.

I løpet av uken 19 - 25.mars vil en representant for Universitetets Oldsaksamling foreta en befaring, der grensene for gravfeltet kan merkes av i marken. Vi vil ta telefonkontakt for nærmere avtale av tidspunkt.

Med hilsen

Arne Skjølsvold

Arne Emil Christensen jr.

10. september 1973.

AEC/EW.

Det Kgl. Miljøverndepartement,
Oslo-Dep.,
O s l o l.

Foraninner på Østre Evju, Gnr. 54/3 Sandsvær p. Kongsberg k.
Buskerud.

Ref. 3013/73 N Gie/Bj.

Angjeldende sak går tilbake til 1972, da eieren av gnr. 54/3 i brev av 3/10 meldte om nydyrkningsplaner. Representanter for Universitetets Oldsaksamling har vært på befaringer 12/11-72, 8/12-72 og 4/4-73. Ved alle tre besøk ble bestemmelsene i Lov om Foraninner forklart, og det ble fremhevet at det her dreier seg om et av Lågendalens fineste fornminnefelter.

Ved enhver søknad om å få hevet fredningen på forninner, vurderes fornminnets kvaliteter som miljøverdi og vitenskapelig kilde mot de ulemper det medfører å la det ligge. I dette tilfelle vurderes gravfeltet som helhet så høyt at Universitetets Oldsaksamling ikke har kunnet dispensere fra loven.

Høyesterettsadvokat Lassen påpeker i brev av 26/6 at feltet ligger avsides og er lite kjent, og angir dette som et moment for at fredningen bør kunne heves på en del av feltet.

Gravfeltet har ligget som en del av Sandsvørs kulturlandskap i over 1000 år, og at det i øyeblikket synes noe bortgjemt er lite relevant for feltets generelle bevaringsverdi.

I Universitetets Oldsaksamlings mer langsiktige planer for forninneloven er dette feltet blandt dem man ønsker å gjøre lettere tilgjengelig for almenheten.

Dersom Departementet i dette tilfelle finner å ville dispensere fra Lov om Forminner, vil Universitetets Oldsaksamling be om at Departementet samtidig tar stilling til hvem som skal finansiere den vitenskapelige undersøkelse som må foretas: grunneieren etter lovens § 6 eller Staten.

Sverre Marstrander

Arne Emil Christensen

18

DET KONGELIGE MILJØVERNDEPARTEMENT

KONTOR: MYNTGT. 2 - TLF. 11 90 90 - RIKSTELEFONER OG FJERNVALG TLF. (02) 41 79 00
POSTADRESSE: OSLO-DEP. OSLO 1

Universitetets Oldsaksamling
Fredriksgt. 2

OSLO 1

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

Dato

4401/73 N Gie/BJ

12.10.73

KLAGE OVER AVGJØRELSE AV UNIVERSITETETS OLDSAKSAMLING
OM Å NEKTE SAMTYKKE TIL PLANERING AV GRAVHAUGER PÅ ØSTRE
EVJU GNR. 54, BNR. 3 I SANSVÆR

./.
En viser til Deres brev av 10. september 1973 og over-
sender vedlagt til orientering gjenpart av dette de-
partements brev av i dag til Norges Bondelag.

Etter fullmakt

G. Gierløff

Åsmund Storhaug

Norges Bondelag
Inkognito. 16.

OSLO 2

4401 73 N Gle/BJ

12.10.73

**KLAGE OVER AVGJØRELSE AV UNIVERSITETETS OLDSAKSAMLING
OM Å NEKTE SAMTYKKE TIL PLANERING AV GRAVHAUGER PÅ ØSTRE
EVJU GNR. 54, ENR. 3 I SANSVÆR**

En viser til Deres brev av 22. juni 1973 hvor De på vegne av fru Gerd Nilsen klager over at Universitetets Oldsaksamling ikke har samtykket i søknad om planering av gravhaugene merket nr. 1 - 4 og 31 - 33 på den tilsendte skisse over hennes eiendom.

Departementet har forelagt Deres klage til uttalelse for Universitetets Oldsaksamling. I brev av 10. september 1973 uttaler Oldsaksamlingen bl.a.:

"Angjeldende sak går tilbake til 1972, da eieren av gnr. 54/3 i brev av 2.10 meldte om nydyrkningsplaner. Representanter for Universitetets Oldsaksamling har vært på befaringer 12.11.72, 8.12.72 og 4.4.73. Ved alle tre besøk ble bestemmelsene i Lov om Fornminner forklart, og det ble fremhevet at det her dreier seg om et av Lågendalens fineste fornminnefeltet.

Ved enhver søknad om å få hevet fredningen på fornminner, vurderes fornminnets kvaliteter som miljøverdi og vitenskapelig kilde mot de ulemper det medfører å la det ligge. I dette tilfelle vurderes gravfeltet som helhet så høyt at Universitetets Oldsaksamling ikke har kunnet dispensere fra loven.

Høyesterettsadvokat Lassen påpeker i brev av 26.6. at feltet ligger avsides og er lite kjent, og angir dette som et moment for at fredningen bør kunne heves på en del av feltet.

Gravfeltet har ligget som en del av Sandsvørs kultur-
landskap i over 1000 år, og at det i øyeblikket synes
noe bortgjemt er lite relevant for feltets generelle
bevaringsverdi."

Departementet finner ikke å kunne ta Deres anke over
avgjørelsen av Universitetets Oldsaksamling til følge.
Det blir således ikke gitt samtykke til planering av
de nevnte gravhauger. En har lagt til grunn at det her
dreier seg om et av Lågendalens fineste fornminnefelter
og at dette feltet bør søkes bevart i sin helhet.

Etter fullmakt

Gunnar Germeten

G. Gierløff

I N N B E R E T N I N G

om befaring i forbindelse med nydyrkning på
Evju, gnr. 54, bnr. 3, Efteløt s., Sandsvær p.,
Buskerud.

Det vises til tidligere korrespondanse i saken.

Universitetets Oldsaksamling ble ved telefonopp-
ringning fra fru Gerd Nilsen 4/2-1974 gjort oppmerk-
som på at en bulldoser sto klar til å fjerne den tid-
ligere frigitte, mulige gravhaug på eiendommen.
(Merket (?) på kartskissen av 1960/61.)

Undertegnede var til stede da fjerningen foregikk
6/2 og foretok videre en del prøvestikk i resten av
det frigitte området, uten at dette ga noe resultat
av arkeologisk betydning.

Selve "haugen" var ca. 5 - 6 m i tverrmål, ca. 0,20 -
0,25 m høy. Etter fjerning av snølaget på og rundt
haugen, viste denne seg i overflaten å bestå av løs
torv, mose og råtne grener og røtter, og så nærmest
ut som en oppsamlingsdyngde. Jeg lot bulldoserføreren
skjære haugen i to i retning N-S, slik at han tok
ca. 10 cm's lag ad gangen, og fortsatte disse helt
ned i undergrunnen. Det framsto således en klar profil,
som ble rensert og skissert, derimot ikke fotografert,
da vær- og lysforhold var usedvanlig slette. Som det
vil framgå av den skjematiske skissen, besto de øver-
ste ca. 20 cm av torv iblandet kull og råttent tre-
virke, derunder ca. 20 cm sterkt kullblandet svart
matjord. Kullbitene var her til dels meget store
(rester etter kubber på 8 - 10 cm's diameter). Dette
laget gikk skarpt over i et 2 - 4 cm tykt gråhvitt
lag av finsand, et podsoll-fenomen eller brent sand?
Nedenfor dette laget var overgangene mer eller mindre
jevne mellom følgende lag: gul finsand, rødgul sand/
grus, rød, jernholdig aur.

Det bør nevnes at lokalbefolkningen i området i gam-
mel tid hadde leveringsplikt av trekull til gruvene

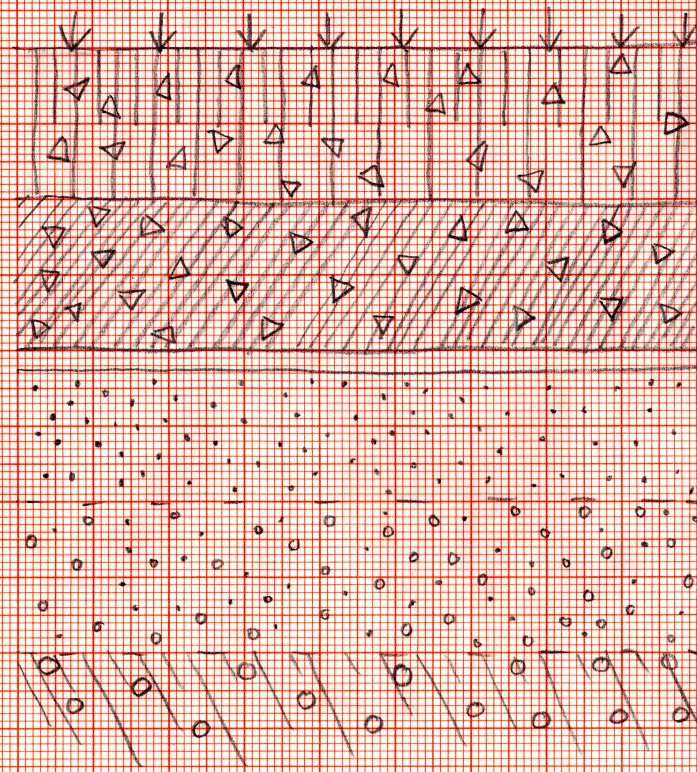
på Kongsberg, og at mye kull er blitt brent i bygda. Jeg gikk opp grenselinjene for det frigitte området sammen med brukeren og satte ytterste nordøstre markeringsstokk noe lengre sør for gravhaug nr. 34 enn den tidligere stod, da det kom fram at planen var å ta masse fra dette hjørnet av feltet for påfylling andre steder. Risikoen for utglidning ville derfor bli meget stor med en avstand fra gravhaug til skjæring på bare 3 meter. (Se vedlagte kartskisse.)

Om mulig kunne man med fordel besøke området like etter at snøen er gått for å gjøre noen flere prøvestikk, da forholdene 6.februar var svært dårlige, med opptil 1 m snødekke. Dette må imidlertid skje før gårdbrukeren skal bearbeide jorda.

Oslo, 7.februar 1974.

Helge Braathen

Helge Braathen

Torr med kull og råttent trevirke.

Martjord med kull

Gråhvitt utfellingsslag

Gul finsand

Grovere sand / gras

Rød jernholdig anv.

Skjematisk skisse av profil, skåret med bulldozer, av "mulig gravhang",

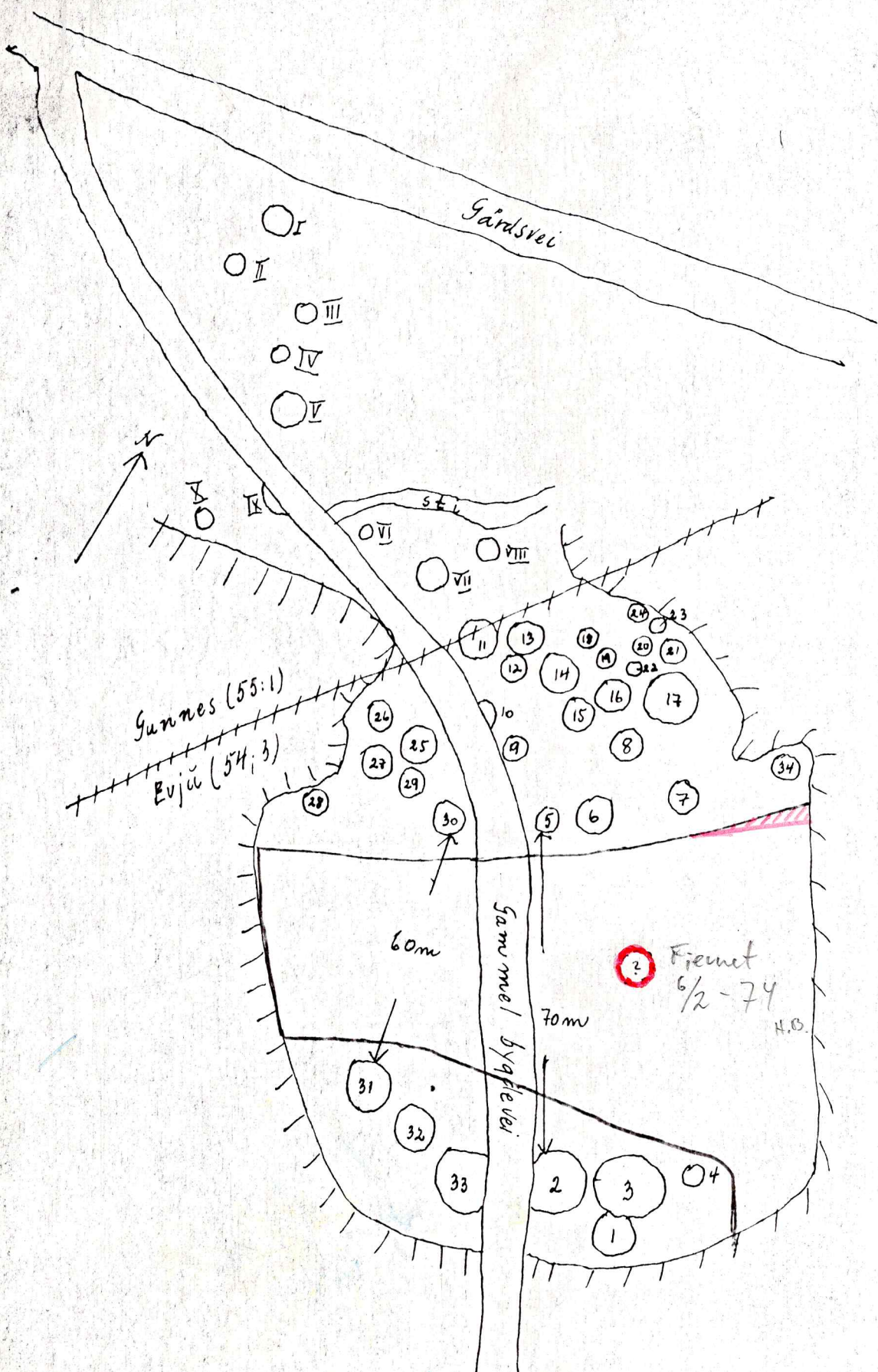
Evja, gnr 54, bnr 3,

Efteløst s, Sandsværp, Bustrund.

6/2 - 74.

H.B.

M 1:10

GRAVFELT PÅ EVJU(54:3) og GUNNES (55:1), EFTENØT S, SANDSVÆR P., BUSKERUD
 SKISSE 1960 V/ G. MANDT, 1961 V/ B. MYHRE

TEGNFORKLARING:

- //// - SKRÅNING
- +++ - GJERDE

Topaulk,
Løpende s.

15. februar 1974.

HB/VM

Fru Gerd Nilsen *Ø. Evin*
Hostveit
3640 Skollenborg. *Bursk*

Takk for hyggelig besøk 6/2 d.å.

Som jeg lovte, har jeg undersøkt hva som er gjort på gravfeltet på Deres eiendom, og som antatt var det antikvar Nicolaysen som hadde vært på ferde i 1895. Som jeg også antok, fantes det derfor uhyre lite stoff i våre arkiver om gravningene. Det fantes rett og slett ikke mer enn konseptet til den redegjørelsen han publiserte i "Aarsberetning for Foreningen til Norske Fortidsminnesmerkers Bevaring", 1895. De 12 haugene han undersøkte gjorde han seg ferdig med på en ukes tid, og resultatene er selvsagt deretter. Nå skal én ting sies til gamle Nicolaysens forsvar, nemlig at han var Norges første arkeolog, og hans mål var å skaffe materiale til å bygge opp jernalderens kronologi, hvilket han da også gjorde. I dag har vi jo totalt andre siktemål, og dermed andre metoder. Som De ser av kopien av "Aarsberetningen", fant han lite av egentlige oldsaker, men i alle fall nok til at vi kan tidfeste de haugene han grov til ca. 200 - 400 e.Kr. (leirkarene). Som jeg nevnte for Dem vil jeg ikke utelukke muligheten av at særlig de mindre haugene kan være langt yngre, muligens vikingtidsgraver (ca. 800 - 1050 e.Kr.).

Jeg vet ennå ikke om jeg får tid til å se nærmere på stykket som skal oppdyrkes, men er jeg på de kanter, vil jeg som nevnt stikke innom.

Vennlig hilsen

Helge Braathen